

חרסים שמצאנו

גלעד ו"אות הארכיאולוג הצעיר"

איתי, גילית, גלעד והראל קרול

תחושת המחויבות והגיבוש המשפחתי. עוד מוסיף יוחנן, כי החפירות נערכות רק בעת שמשלחת חפירה מקצועית חופרת במקום, ואין זה קורה בכל שנה. בשנה הבאה לא תתקיים הפעילות מכיוון שהמשלחת נמצאת בהפסקה של שנה לצורכי מחקר. מעניין לגלות כי לפני שנתיים נמצאו בחפירות הללו ראשי חצים מהקרוב המפורסם של 1265, ובשנה שעברה נחשפה רצפת פסיפס שומרנית שעוררה הדים רבים. "זו חפירה לכל דבר ועניין, מה שהופך את החוויה לאותנטית יותר".

"לא ציפיתי שאתרגש כך מהחוויה", אומרת גילית. "ארכיאולוגיה תמיד נראתה לי כהליך מונוטוני וחסר ברק, אבל היא נוגעת בתחומי מחקר רבים. בידך ממש אתה חושף את חייו של מי שחי כאן לפניך. וילדים, לדעתי, פתוחים יותר ממבוגרים לחוויות מסוג זה - יש להם מחשבה נאיבית ומקסימה. הם מגיעים כדי לגלות אוצר".

הראל וגלעד אכן מצאו אוצרות. בסופו של יום החפירות ידעתי שאנחנו נגיע שוב. אין סיכוי שהילדים יסכימו לוותר על כך", היא מסכמת בחיך.

כאל שווים, כאל מבוגרים לכל דבר שבאו לעבוד. הם ענו בסבלנות על כל שאלה ובחנו ברצינות כל ממצא שהילדים חשפו. אפילו כלי העבודה שקיבלנו היו מקצועיים".

גלגולו של "ריבוע הילדים"

כיצד נולד הרעיון של שיתוף משפחות בחפירות ארכיאולוגיות? חגי יוחנן, מנהל גן לאומי אפולוניה, מספק תשובה מפתיעה למדי. "אני ארכיאולוג במקצועי, ורק אחרי שנים שבהן חפרתי באפולוניה, התמניתי למנהל הגן הלאומי. האסימון נפל לי בקיץ 2009, כשישבתי עם עמיתי, פרופ' אורן טל שניהל את החפירות, ואמרתי לו שאיני מבין מה אנחנו עושים כאן, בחפירות, כאשר הילדים בבית, בחופשה. בהחלטה ספונטנית התקשרנו לבנות הזוג שלנו והצענו להן לבוא עם הילדים ולסייע בחפירות. פתחנו להם ריבוע חפירה משלהם, קראנו לשטח הזה 'ריבוע הילדים', וכך הכול התחיל".

לדבריו, הוא מקפיד לפתוח את החפירות למשפחות ולא לקבוצות או לבתי ספר, מכיוון שחלק משמעותי מהחוויה הוא

ותזזיתיים, אבל עד מהרה הבנתי שיהיה לי קשה מאוד להחזיר אותם הביתה. ואכן כך היה", היא צוחקת.

"בתחילת החפירה לא ידעתי מה נמצא, אבל הייתי בטוח שנמצא משהו. ובאמת מצאנו המון חרסים. זה היה כיף", מספר הראל בהתלהבות. בני המשפחה, שקיבלו לידיהם מכושים, מטאטא ומברשות לניקוי עפר, חשפו גם גושי שיש קדומים, לא מעט עצמות של בעלי חיים ואף זכוכיות צבעוניות.

"בשלב מסוים הובא למקום גלאי מתכות ולימדו את הילדים ואת ההורים להשתמש בו. כך למשל נמצא מטבע צלבני קדום שהצית את הדמיון של כולם. זה היה להיט", מוסיפה גילית.

לאחר הפסקת האוכל, המדריך הביא חבילה ובה חפצים שונים שהיו בשימוש לפני כ-50 שנה. קופסת פילם של מצלמה, מאזניים ישנים, כף נעליים ועוד. "רוב הילדים לא ידעו למה שימשו חלק מהחפצים הללו", מסבירה בחיך גילית, "המדריך הסביר שכמו שארכיאולוג בעתיד יתהה על קנקנם של חפצים מהיום, כך אנו תוהים על מהותם של אותם חפצים מהעבר. זה היה מרתק. היו אפילו הורים צעירים שלא זיהו את כל החפצים שהוצגו בפנינו".

"חפרנו לאט מאוד", מוסיף הראל. "המדריך הסביר לנו שארכיאולוג טוב חופר לאט כדי לא לשבור בטעות את מה שיש באדמה". וכך, במשך שעות, חפרו המשפחות זו לצד זו בריבועי החפירה שלהן, ומעת לעת נשמעו קריאות שמחה כשהתגלו פריטים מן העבר, המספרים את סיפור המקום. הפריטים הועברו אחר כבוד לדליים, וחלקם הועברו לשטיפה. גילית הופתעה לגלות שצוות החפירות במקום מתייחס אל הילדים

חופרים במלוא המרץ. הארכיאולוגים הצעירים הראל וגלעד מחפשים אוצרות בגן לאומי אפולוניה

משפחה חופרת

משפחת קרול ממודיעין הצטרפה לפרויקט "ארכיאולוגים צעירים" בגן לאומי אפולוניה, גילתה אוצרות והחלה מסורת משפחתית מרגשת

כתב: איל שפירא צילומים: מהאלבום המשפחתי

הכול החל בחודש יוני האחרון, ימים ספורים לפני תחילת החופש הגדול. גילית קרול ממודיעין לקחה את בניה התאומים, הראל וגלעד בני החמש, לשיחת תיאום ציפיות. היא שאלה מהו הדבר שהכי ירצו לעשות בחופשה. גלעד ביקש לגדל ירקות ובקשתו התמלאה במהרה - לאחר שכולם הלכו למשתלה סמוכה ורכשו עציצים וזרעי עגבניות.

הראל הפתיע: "ביקשתי מאימא ואבא למצוא דברים עתיקים. זה מה שרציתי", הוא מספר בנימה נחושה. גילית מיד התקשרה לרשות העתיקות אך שם נאמר לה שאין בנמצא פעילות ארכיאולוגית למשפחות. "המשכתי לחפש", היא מספרת. "התקשרתי לרשות הטבע והגנים ושם הפנו אותי לפרויקט 'ארכיאולוגים צעירים'".

חרסים, עצמות ומטבע מסתורי

גילית והילדים נרשמו לפרויקט, צירפו את אביה של בעלה, סבא ישראל, שהגיע במיוחד מנהריה, ופקדו את שערי גן לאומי אפולוניה בשבע בבוקר. יחד עם עוד משפחות שהשתתפו בחוויה, הם יצאו לסיור היכרות באתר בהדרכתו של

גן לאומי אפולוניה (תל ארשף) - קווים לדמותו

הגן הלאומי היפה, המושך אליו מבקרים רבים, נטוע במרומי מצוק כורכר מול חוף ימה של הרצליה ומספק מבט נפלא על הים וגם על ימי קדם, שבהם נחשב המקום ליעד מבוקש על ידי עמים, כובשים ושליטים. את שיאו של הביקור במקום מספק המבצר הצלבני המרשים, המשקיף אל הים. הוא הוקם על ידי הצלבנים בשנת 1241, אך 24 שנה בלבד לאחר שנבנה, נפל בידי חייליו של הסולטן הממלוכי בייברס, שצר על המקום וכבש אותו בדרכי עורמה. במקום ממתנים לכם שבילי טיול קלילים, המתאימים לכל המשפחה, ולאחרונה נחנך כאן שביל נגיש לבעלי מוגבלויות.

איך מגיעים: בצומת כפר שמריהו פונים לכיוון הרצליה פיתוח. בכיכר השנייה פונים ימינה לרח' וינגייט וממשיכים ישר עד לגן, בהתאם לשילוט.